

II Jornades sobre la Inclusió Social a les Arts Escèniques

La segona edició de les Jornades d'inclusió a les Arts Escèniques arriba a la Sala Petita del Teatre Principal els dies 27 i 28 de setembre 2019. Aquesta cita anual per reivindicar la diferència com a riquesa cultural és un marc formal on donar visibilitat als projectes dedicats a treballar la inclusió social dels col·lectius en risc d'exclusió social o capacitats diferents a partir de la creació artística comunitària.

La jornada 2019 acull ponències, presentacions, sessions de treball i debat, un taller participatiu i l'exhibició a la Sala Gran del Principal de l'obra *Happy Island*, a càrrec de La Ribot & Dançando com a diferença.

Enguany les sessions que configuren la trobada tenen com a un dels objectius centrals acostar-nos a la realitat artística inclusiva del nostre entorn més proper, Mallorca. A partir de la presentació de projectes i iniciatives locals convidam a una sessió de creació de xarxa i obertura de diàleg entre tots els agents (intèrprets, dinamitzadors, gestors culturals, entitats...) necessaris per fer créixer aquesta realitat.

5 euros. Preu combinat que inclou l'accés a les jornades i a l'espectacle *Happy Island*.
Més informació: educa@teatreprincipal.com

Jornades 2018. Fotografia Vicente Galaso

Programa 2019

Sala Petita, Teatre Principal

27 de setembre 2019

16:00-16:15

Arribada

16:15-16:30

Benvinguda institucional i declaració d'intencions.

A càrrec de **Josep R. Cerdà**, director del Teatre Principal.

16:30-17:30

Estudi de cas: Happy Island.

A càrrec d'**Henrique Amoedo**, director de la companyia Dançando com a diferència.

17:30-19:30

Taller corporal amb Dançando com a diferència.

*Venir amb roba còmoda

28 de setembre 2019

9:00-9:30

Arribada

9:30-10:15

Projectes d'educació artística: espais de confluència per promoure processos d'inclusió i transformació social.

Per **Noemy Berbel**, Doctora en Recerca i Innovació Educativa de la UIB.

10:15 - 14:00

**TROBADA PROFESSIONAL DEL MÓN DE LA CULTURA
I DEL MÓN SOCIAL DE MALLORCA**

Presentació d'iniciatives i projectes locals.

Junts sonam millor - Escola Música Palma, Migracions - Teatre del Mar,
Sa Boira - ONCE, Estepa Teatre - Estel de Llevant, Pinyol Vermell - ASPACE
La Lioparda Teatre, Can Ribas. Centre de Circ - APCIP

11:30-12:00

Pausa cafè

12:00-12:30

Diàleg obert entre assistents i el Teatre Principal sobre les necessitats del sector.

14:00 -16:00

Pausa dinar

16:00 – 16:45

Les institucions culturals apropant-se a l'art comunitari: una oportunitat?

A càrrec d'**Eva García**. Experta en creació artística comunitària.

17:00 – 17:45

Processos de creació i investigació. A propòsit de la vulnerabilitat i la interdependència humana.

A càrrec d'**Asun Pié**, directora del postgrau de Salut Mental Col·lectiva de la UOC.

18:00 – 18:45

La inclusió temàtica sobre els escenaris. Estudi de cas de Suite TOC núm 6 de Les Impuxibles, Judith Pujol i María Velasco.

Presentació a càrrec de **Gràcia Camps**, producció executiva i **Èlia Farrero**, intèrpret.

19:00-19:30

Avaluació dinàmica

20:00

Espectacle: *Happy Island* de **La Ribot & Dançando com a diferença**.

Programa detallat 2019

Sala Petita, Teatre Principal

Divendres 27, setembre 2019

16:15-16:30

Benvinguda institucional i declaració d'intencions.

A càrrec de **Josep R. Cerdà**, director del Teatre Principal.

16:30-17:30

ESTUDI DE CAS: Desgranant el procés de treball i filosofia de l'espectacle *Happy Island*.

A càrrec d'Enrique Amoedo, director de la companyia Dançando com a diferença (Madeira).

17:30-19:30

TALLER PRÀCTIC CORPORAL

Obert als participants de les jornades i a usuaris d'entitats socials varies on Henrique Amoedo, acompanyat de ballarins de la seva companyia, compartirà l'enfocament de la feina que fa Dançando com a Diferença.

En una illa de l'Atlàntic, lloc de bellesa incomparable i qualitat de vida innegable, fa uns vint anys va aparèixer un projecte considerat, en aquell moment, innovador. Es pretenia iniciar una iniciativa de Dansa Inclusiva on el plaer de ballar podria ser el lema per a unir a les persones amb i sense discapacitat.

Aquesta ponència, del seu creador i director artístic Henrique Amoedo, indagarà en les implicacions artístiques, socials i polítiques de les intervencions de la gent de la dansa inclusiva de Madeira i la creació de Happy Island.

Dançando com a Diferença:

Des de 2001, Dançando com a Diferença és una companyia professional de dansa inclusiva, integrada per ballarins amb i sense discapacitat en el seu elenc amb seu a l'illa de Madeira (Portugal). Durant els 18 anys d'activitat, ha desenvolupat el concepte de dansa inclusiva a través de les seves nombroses obres artístiques.

Henrique Amoedo, fundador i mentor del projecte, és també creador del concepte de dansa inclusiva. Sota la seva direcció artística, Dançando com a Diferença ha guanyat reconeixement internacional per les seves actuacions que desafien els límits del cos i la «diferència» dels seus ballarins. La companyia desenvolupa una estètica única i una atmosfera artística i social extraordinària amb l'objectiu de canviar la percepció del cos «discapacitat» i així conduir a l'evolució de les concepcions entorn de creacions artístiques que involucren a persones amb discapacitat. Al llarg dels anys la companyia ha col·laborat amb artistes de dansa contemporània com Henrique Rodvalho, Clara Andermatt, Paulo Ribeiro, Rui Horta, Rui Lopes Graça, Tânia Carvalho i La Ribot.

Henrique Amoedo:

Llicenciat en Educació Física i Esport (1994) i especialista en consciència corporal (1999), comença el desenvolupament del treball artístic amb persones amb discapacitat amb la creació de Roda Viva Cia.

El 1999 va començar el seu Mestratge en Interpretació Artística - Dansa a la Facultat de Motricitat Humana de la Universitat de Lisboa. Conclou la seva tesi el 2002, llançant el concepte de Dansa Inclusiva, utilitzat en diferents països. Aquest concepte proposa un enfocament innovador i global per a la participació de persones amb i sense discapacitat en el panorama artístic i cultural.

Actualment, a la mateixa Universitat, continua investigant, en el Curs de Doctorat en Motricitat Humana - Dansa d'Especialitat, el concepte que ell va crear.

El 2000 va ser convidat per la Direcció Regional d'Educació Especial i Rehabilitació de la Regió Autònoma de Madeira per donar una sèrie de tallers sobre aquest tema. Aquelles accions més tard donaren lloc a l'aparició del Projecte Pilot Dançando com a Diferença i després a l'Associació homònima.

Com a director artístic i coreògraf, ja estava a l'avantguarda de projectes en diferents àrees, inclosa la creació de Grotox (per Casa da Musica, Porto) i ENDLESS (un projecte europeu per a l'aprenentatge permanent).

<http://www.danca-inclusiva.com>

Fotografia Julio Silvia Castro

Dissabte 28, setembre 2019

9.00 – 9.30

Arribada i acreditacions

9.30 – 10:15

Projectes d'educació artística: espais de confluència per promoure processos d'inclusió i transformació social.

Xerrada introductòria a càrrec de Noemy Berbel Gómez.

El projecte "Re-habitar el Barri: Processos de Transformació i Apoderament entre Universitat-Escola-Societat a través de Pràctiques Artístiques" -EDU2017-84750-R (MINECO/AEI/FEDER, UE)- pretén contribuir a la transformació social i a l'apoderament ciutadà, amb el triple objectiu de: dissenyar un programa artístic transdisciplinari d'intervenció socioeducativa basat en la interconnexió universitat, escola i societat; implementar aquest programa en els barris Nou Llevant – Soledat Sud de Palma; i avaluar la implementació del programa i el seu impacte en l'àmbit educatiu, artístic, social i cultural.

Noemy Berbel Gómez és Professora de la Universitat de les Illes Balears. Doctora en Recerca i Innovació Educativa per la mateixa Universitat. Titulada Superior de Música en les especialitats de: Piano; Solfeig, Teoria de la Música, Transposició i Acompanyament; Pedagogia Musical; i Harmonia, Contrapunt i Composició, pel Conservatori Superior de Música de les Illes Balears. Llicenciada en Economia, per la Universitat de les Illes Balears. És la investigadora principal del Grup de Recerca en Art i Educació (GRAiE) i fundadora i directora del Laboratori de Música i Art (Mus&Art LAB) de la Universitat de les Illes Balears. Les seves línies de recerca se centren en l'educació musical, creativitat i interdisciplinarietat i treball per projectes en educació artística. Ha participat com a ponent en congressos de caràcter nacional i internacional i ha publicat diversos estudis en llibres i revistes especialitzades.

10:15 – 14:00

TROBADA PROFESSIONAL DEL MÓN DE LA CULTURA I DEL MÓN SOCIAL DE MALLORCA

El Teatre Principal, en aquesta nova etapa que ara s'inicia, volem, més enllà de la programació, establir un diàleg amb el territori, la comunitat i tots aquells i aquelles que desenvolupen projectes artístics fora els límits habituals.

Durant aquesta sessió ens volem apropar i conèixer alguns projectes locals i després establir un diàleg sobre quines són les necessitats d'entitats i projectes i com podem col·laborar plegats des del Teatre Principal.

Junts sonam millor. Escola Municipal de Música de Palma.

A càrrec de Fèlix Aguiló, director de l'EMMP.

L'EMMP és un centre que depèn de la regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Palma que ofereix aprenentatge musical des de nadons fins a adults i que aposta per la inclusió des de l'any 2008. Junts Sonam Millor és una activitat que vol mostrar, i demostrar, que tothom pot fer música i que sols cal canviar la mirada: no ens fixam en el que les persones no poden fer sinó amb el que sí poden fer.

Entitats col·laboradores: Aspace, Aspas, Asperger Mallorca, CEE Son Ferriol, ImpulsAra, Mater Misericordiae i Once.

<https://www.escolademusicadepalma.cat/>

Migracions Teatre Social Teatre Inclusiu.

A càrrec d'Irene Soler, actriu, educadora i coordinadora del projecte i Carles Molinet, director del Teatre de Mar.

Migracions és un projecte de treball d'inclusió social des del teatre que es centra principalment la vulnerabilitat que sofreixen les persones amb límits d'interacció social. Treballam a partir del Teatre de l'Oprimit (Augusto Boal 1931-2005 Rio de Janeiro). Teatre del Mar amb col·laboració de l'Obra Social La Caixa, EAPN, Espiral, Marabal, La Rueda .

<http://www.teatredelmar.com/ca/projectes-educatius/projecte-migracions>

L'art amb els quatre sentits: l'aposta de la ONCE per la integració a través de les arts escèniques.

A càrrec de Xisca Muñoz Carbonell, Coordinadora d'Animació Socioculturals i Esports d'ONCE Illes Balears, Bernat Pujol i Manolo Serrano, director i actor de Sa Bora, respectivament.

El grup Sa Boira es va fundar l'any 1987. Des de llavors ha estrenat dos muntatges anuals, un de gran format i un altre de petit format. Ha representat els seus muntatges per tota la geografia espanyola, amb gran èxit; compost per teatre clàssic, modern i contemporani: Les troianes, La casa de Bernarda Alba, Sispersonatges a la recerca d'autor, Otelo, etc.

<http://once.es>

Dalt l'escena ens cauen les etiquetes. Estepa Teatre, companyia de teatre de l'Associació Pro-salut mental Estel de Llevant. A càrrec de membres de la companyia.

Estepa Teatre té una trajectòria de gairebé vint anys, que s'inicia des del naixement de l'Associació Estel de Llevant- associació de la comarca de Llevant que té la finalitat de millorar la qualitat de vida de les persones amb alguna problemàtica de Salut Mental- i que existeix gràcies a la implicació i la il·lusió de tot el nostre col·lectiu: usuaris, familiars, voluntaris i professionals. És des d'aquesta diversitat que cream aquest grup singular i obert a la comunitat. Un projecte que comença gràcies al moviment del voluntariat i que de mica en mica anà incorporant també la figura del professional. A més a més, també ens hem volgut acostar a altres col·lectius marginats i per això fa un any decidirem fer teatre a la Presó de Palma.

<http://www.3salutmental.com>

Teatre inclusiu. CCEE PINYOL VERMELL (FUNDACIÓ ASPACE)

A càrrec de Bàrbara Suau Suau i Guillem Rodríguez Simó.

FUNDACIÓ ASPACE BALEARS és el centre de referència en el que qualsevol persona amb paràlisi cerebral o discapacitats afins pot trobar el suport necessari per dur a terme el seu projecte de vida. Des de l'escola d'educació especial Pinyol Vermell es desenvolupen diferents accions inclusives, destacant el Teatre inclusiu. Hem representat obres amb actors/actrius professionals de les Illes (com Toni Gomila, Rafel Ramis, Maria Rosselló... entre d'altres) i amb l'alumnat del Ceip Blanquerna. Han estat experiències enriquidores i valuoses per mostrar com és possible la inclusió partint de les adaptacions necessàries, suports adients i participació.

<http://aspaceib.org/servicios/servicios-educativos/ccee-pinyol-vermell/>

Cultures dissidents de gènere i sexualitat. La Lioparda Teatre.

A càrrec de Leo Alburquerque i Manuela Acereda.

Un dels segells de la companyia La Lioparda és que totes les persones que hi formen part els hi toca molt de prop la dissidència sexual: lesbianes o bolleres, trans, travestisme, drags, mariques... Això fa que el nostre treball giri al voltant de les experiències LGTBI, el feminisme, la igualtat de gènere, etc. En aquest sentit realitzam tres tipus de treballs: peces purament teatrals, socials i inclusives que ens permeten divulgar des de la ficció situada i vivencial; tallers divulgatius per a públic molt variat: alumnes i docents de primària, institut, FP, universitat, educadores de carrer, pisos d'acollida i el món sanitari que serveixen per eradicar estigmes encara presents, on la metodologia és el teatre com una eina poderosa per treballar des del cos qüestions o experiències que sovint des de la raó es fan complexes d'abordar. I, finalment, organitzant jornades on es promou la cultura queer com les Visibilitats lèsbiques, l'Octubre trans, l'orgull, etc.

<https://www.facebook.com/laliopardateatre/>

Centre de Circ Can Ribes. El circ, eina de cohesió social a La Soledat

A càrrec de Tià Jordà, membre de l'Associació de Professionals de Circ de les Illes Balears

Can Ribes un projecte de centre dedicat a la creació, formació i recerca de les arts del circ on comptar amb un espai de creació, investigació, entrenament, assaig i formació. Les arts del circ com a eix artístic, educatiu i de desenvolupament comunitari, alhora que de producció d'espectacles, de formació i de Circ Social, arrelat al barri.

<https://www.facebook.com/APCIB.CircBalear/>

11:30 - 12:00

Pausa cafè

12:00 - 14:00

Diàleg obert entre assistents i projectes i el Teatre Principal sobre les necessitats del sector.

*Sessió moderada per **Eva Garcia**, experta en creació i producció artística comunitària.*

Al debat també comptarem amb la participació dels professionals de la cultura inscrits, així com de les següents entitats socials:

Amadip Esmement Fundació.

Entitat que, des de 1962, treballa per la qualitat de vida i igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat intel·lectual i les seves famílies.

www.amadipesment.org

Creu Roja Illes Balears - Centre Penitenciari de Mallorca.

Creu Roja Illes Balears desenvolupa el projecte d'Intervenció social des de l'any 1990 al Centre Penitenciari de Mallorca i al Centre d'Inserció Social Joaquín Ruiz Giménez. Accions dirigides a la població penitenciària en qüestions de formació, educació i ocupació del temps lliure. En les activitats relacionades amb les arts escèniques: teatre, improvisació musical i ball, comptem com a actors principals amb els interns, amb la col·laboració dels voluntaris de la nostra entitat i en coordinació amb el personal d'Institucions Penitències (IIPP).

www.cruzroja.es

Fundació ASPAS

Entitat sense ànim de lucre i declarada d'utilitat pública que ofereix atenció integral a les persones amb discapacitat auditiva i les seves famílies, defensant els seus drets individuals de llibertat i igualtat amb la finalitat d'aconseguir la seva plena inclusió social.

Participa del projecte «Junts sonam millor».

www.aspasmallorca.com

Fundació Es Garrover

Entitat social de referència que treballa per a la integració de les persones amb trastorn de salut mental.

<http://www.3salutmental.com/ca/es-garrover>

Mater Misericordiae

Fundada el 1963, l'organització atén de forma integral a les persones amb discapacitat intel·lectual i trastorns del desenvolupament, en un entorn de qualitat, donant els suports personalitzats des d'una visió integral de la persona per a que tinguin una vida plena.

Participen dels projectes: «Sons de Barri» (inclusió social de les persones amb discapacitat, així com també, joves del barri) i «Cor inclusiu» (un cor conjunt entre Sant Josep Obrer i Mater Misericordiae).

www.orgmater.org

14:00- 16:00

Pausa

16:00 – 16:45

Les institucions culturals apropant-se a l'art comunitari: una oportunitat?

A càrrec d'Eva García, responsable d'ÒPERA PRIMA del Gran Teatre del Liceu i comissaria d'ART i PART de l'Ajuntament de Barcelona 2017-2019.

Sembla que hi ha un interès per part de les institucions culturals envers la creació artística comunitària. En aquest apropament es troben naturaleses, tempos, interessos molts diversos. Riquesa i també risc. Farem una ullada general al què està passant arrel aquest apropament i analitzarem algunes iniciatives que he viscut en primera persona.

17:00 – 17:45

Processos de creació i investigació. A propòsit de la vulnerabilitat i la interdependència humana.

A càrrec d'Asun Pié Balaguer, professora de la UOC

On es la vulnerabilitat?, Que em passa amb la vulnerabilitat? Com evitar la reproducció nosaltres/ells en els projectes socials?, Crear per a què i per a qui? Són alguns dels interrogants d'aquesta xerrada on, partint del projecte performatiu "Vulnus" s'exposa un posicionament crític sobre les formes de tractar i gestionar la diferència de la discapacitat i la necessitat de construir una altra manera de pensar-la. D'aquest posicionament se'n derivarà la necessitat de treballar dos conceptes transversals que ens serviran per transformar les pràctiques del sector de la discapacitat. A saber, la vulnerabilitat i la interdependència.

Asun Pié Balaguer és Doctora en Pedagogia (UB), Diplomada en Educació Social (URLL) i professora/investigadora dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació (UOC). És membre del Grup de Recerca CareNet.Care and Preparedness in the Network Society (IN3-UOC). La seva trajectòria de recerca es centra en els Estudis Feministes de la Discapacitat. Ha estat professora convidada a Universitats de Colòmbia i Mèxic. També ha estat professora associada del departament de Teoria i Història de l'Educació de la facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona. Co-dirigeix el Postgrau en Salut Mental Col·lectiva (UOC-URV). Ha estat professora del Màster Universitari en Estudis Avançats en Exclusió Social per la Universitat de Barcelona.

18:00 – 18:45

La inclusió temàtica sobre els escenaris. Estudi de cas de Suite TOC núm 6 de Les Impuxibles, Judith Pujol i María Velasco.

Presentació a càrrec de Gràcia Camps, producció executiva i Èlia Farrero, intèrpret. Un espectacle sobre un tema silenciats i amb poc espai en la nostra societat: la simptomatologia del TOC (Trastorn Obsessiu Compulsiu). Una aproximació en primera persona a la perifèria dels discursos oficials i una reivindicació dels col·lectius silenciats i la des estigmatització dels trastorns mentals.

Gràcia Camps

És productora executiva de Les Impuxibles i dels seus espectacles des de 2015. També és coordinadora de l'àrea d'arts escèniques de la Bonne, centre de cultura de dones Francesca Bonnemaison. Organitza des de 2017 el VisibLes, festival de cultures lesbianes. Va organitzar el Festival La Rima 2017, festival de Hip Hop feminista i antiracista, celebrat a l'Ateneu de Nou Barris. Ha produït i dirigit el curt Les coses que importen guanyador de la Menció especial del jurat del concurs Dona'm cine. Des de 2013 ha fet de regidora i productora del cabaret anual Trans-Art-Cabaret (emmarcat en el FIRE!, festival internacional de cinema LGTB). Va obtenir una Beca Leonardo per anar a Berlín al festival internacional d'improvisació IMPRO2015 on va fer d'ajudant de producció i diverses regidories.

Èlia Farrero López.

Llicenciada en Sociologia i Titulada en Interpretació de la Llengua de Signes, ha treballat i treballa com a Intèrpret de Llengua de Signes principalment en l'àmbit educatiu, cultural i més concretament en l'àmbit d'accessibilitat en les arts escèniques com: el Festival Simbiòtic, les obres "Barcelona (Contra la paret)" de Lali Álvarez, "Màtria" de Carla Rovira i "Amor" de Paula Ribó i dirigida per Paül Berrondo. Ha format part de l'equip d'ILS del projecte pioner "Diez negritos", adaptació d'Àlicia Sort del text d'Agatha Christie on tot l'equip (directora, actors, actius i tècnics) són sords i les ILS faciliten l'accessibilitat en llengua oral per a les persones oïdores.

Les Impuxibles som la fusió artística d'una pianista i una ballarina. Una fusió que conté la potència de la qualitat artística de cada una per separat i l'harmonia del vincle que ens uneix. Som la Clara i l'Ariadna Peya; germanes, creadores i intèrprets. Les Impuxibles treballem la barreja de llenguatges. Una recerca que fusiona música i moviment amb altres disciplines escèniques, una investigació que no s'acaba i que ens ha conduït cap a la construcció d'un llenguatge propi. El compromís social ha fet créixer en nosaltres la necessitat de fer servir l'art com a altaveu de denúncia i canvi social posicionant-nos en una política d'igualtats. Alguns dels nostres espectacles de la companyia són: *AÛC*, *LLum de Paraula*, *Limbo*, *ZIP*, *(A)murs*,...

<http://lesimpuxibles.com/wp/>

19:00 – 19:30

Avaluació final dinàmica a càrrec d'Eva García.

20:00

Espectacle: Happy Islands.
De La Ribot/Dançando com a Diferença
Sala Gran. Teatre Principal. Durada: 70 minuts

Happy Island és el fruit d'una felicitat trobada: el de la ballarina i coreògrafa madrilenya María José Ribot i la companyia Dançando Com a Diferença, que dirigeix Henrique Amodeo i treballa amb discapacitats. Assentada a l'illa de Madeira, encarrega cada any una coreografia a grans figures de la dansa. Quan van contactar a la Ribot, buscaven que aquesta artista revolucionària els imprimís un major grau d'atreviment per a abordar un tema complex: les relacions sexuals i familiars. En aquesta peça mobilitza a cinc ballarins que es lliuren amb absoluta llibertat al ball amb els seus cossos i les seves ments. Una comunitat que aposta per una actitud vital i defensa la diversitat sense prejudicis. També reflexiona sobre la connexió a vegades traumàtica entre l'aïllament insular i l'embranchada dels desitjos. A més, ofereix una impactant visió de l'illa portuguesa, de la seva bellesa volcànica i fèrtil vegetació, recolzada en la pel·lícula creada per a l'ocasió per Raquel Freire. Un homenatge a aquesta terra i a les seves gents. Mite, realitat i llegenda en moviment.

